

Een blijvend kenmerk van een universiteit is haar functie: in stand houden van wetenschappelijke kennis, vernieuwen en uitbreiden ervan, overdracht ervan aan volgende generaties. vgl. E.H. Kossmann, *The Purpose of University Education in the past, the present and the future*, U & H Tijdschrift voor wetenschappelijk onderwijs, jrg. 36, p.2-15 (september 1989). Die functie wordt in de kern gedragen door haar vaste wetenschappelijk staf. Kwaliteit van die staf en van zijn prestaties bepalen de kwaliteit van een universiteit.

Traditioneel heeft een universiteit bovendien nog de volgende kenmerken. Wat onderwijs betreft is zij gericht op voltijds onderwijs, aan 18-23-jarigen, voor graden en examens. Bij onderzoek gaat het om resultaten vastgelegd in wetenschappelijke publikaties (geavanceerde patiëntenzorg en ontwikkelingsgeneeskunde vormen een belangrijke uitzondering). De eenheid van onderwijs en onderzoek in de taakstelling geldt niet alleen macro, voor universiteit en faculteit, maar ook meso, voor vakgroep, en micro, voor individuele stafleden. Dit hangt nauw samen met het gebrek aan organisatie voor 1960.

Ten opzichte van die traditionele kenmerken treedt differentiatie op. Er komt onderwijs ook voor andere doelgroepen, deeltijds, ouderen, ad hoc cursussen. Bij onderzoek doen zich ook andere produkten voor: rapporten, adviezen, derdegeldstroom-contractactiviteiten. Er treedt een grotere selectiviteit op in taakstelling en arbeidsorganisatie: specialisatie en groepsvorming in onderzoekprogramma's; taakverdeling tussen onderzoekers, onderwijzers, en onderzoekers-onderwijzers; honorering van excellentie in onderzoek. Bovendien worden specifieke externe bindingen aangegaan, door intra- en interuniversitaire samenwerking, het laatste nationaal en internationaal, in onderzoek en sinds kort ook in onderwijs (ER-ASMUS). Een nieuwe vorm van samenwerking is die in AIO-netwerken. Differentiatie manifesteert zich ook in geringer eenvormigheid, van curricula gezien verschil in belangstelling, motivatie en talent van studenten, van organisatie door het scheppen van satellieten, inter- en parafacultaire instituten, van cultuurkeuzen ten aanzien van arbeidsorganisatie, managementstijl en zorg voor studenten, van profilering en concurrentie ten opzichte van collega's.

Meer differentiatie veronderstelt grotere professionaliteit, vooral in het onderwijs. Een universiteit behoort wat zij niet goed kan doen, niet te doen. Ik kom straks op de professionalisering en op de kwaliteitsbewaking terug. De zin van eenvormigheid ligt immers in eenvormige standaardisering, die tezamen met sterke staatsregulering van het onderwijs in de traditionele kwaliteitsbewaking voorzag. Differentiatie vergt specifieke organisatie van kwaliteitsbewaking.

Toenemen van differentiatie is naar mijn mening de moderniseringsfase die in de jaren '80 begonnen is en nog lang niet is afgelopen.

Wat het functioneren van de overheid betreft is er in het kader van de modernisering een effectieve reregulering op gang gekomen, waarvan het einde nog niet te zien is. Reregulering begon in de jaren '70 met het ontwikkelen en invoeren, althans voor het onderwijs, van een normatief bekostigingsstelsel en het toewijzen